

Halottak napja

(november 2.)

Bölcs 3,1–6.9

Az igazak lelke

Az igazak lelke azonban Isten kezében van, és gyötrelem nem érheti őket. Az esztelenek szemében úgy látszott, hogy meghaltak; a világból való távozásukat balsorsnak vélték, elmeneteliüket megsemmisülésnek. De békeességben vannak. Mert ha az emberek szemében szenvedtek is, a reményük tele volt halhatatlansággal. Kevés fenyítés után nagy jótéteményekben részesülnek, mert Isten próbára tette és magához méltónak találta őket. Mint aranyat a kohóban, megvizsgálta és elfogadta őket égőáldozatul. ... Akik benne bíztak, akkor majd megismerik az igazságot, és akik hűek voltak, szeretetben nála maradnak, mert kegyelem és irgalom lesz választottjainak osztályrészük.

A Salamon bölcsessége c. könyvnek csak annyiban van köze Salamon királyhoz, amennyiben őt tekinti a bölcsességi irodalom patrónusnak. A könyvre hatott a platonikus és a sztoikus filozófia, sőt Alexandriai Philón írásai is. Caesareai Euszebiosz püspök, noha nem tekintette kánoni könyvnek, ajánlotta a keresztény olvasóknak. A középkori zsidóságban legtöbbször Rabbi Moses ben Nahaman, közismert nevén Ramban hivatkozott rá, illetve a húsvéti liturgiában is idézték a szövegét. A 7. fejezet megszemélyesített bölcsessége a keresztény messianisztikus magyarázat alapja.

A jelen szakasz az „igazak” sorsával foglalkozik, mely az ószövetségi vallásosság egyik kulcsfogalma. Az „igaz ember” (is cadik) a héber gondolkodásban az erkölcsileg legértékesebb személyt jelenti, mint például Mózeszt, aki „igaz volt az Úr előtt”. A korábbi bölcsességi irodalomban a Tóra előírásainak megtartása teszi az embert igazzá és szavatolja a földi jólétét, gazdagságát, szerencsését és boldogságát. A későbbi bölcsességi irodalomban, így a Bölcsességek könyve szemléletében is ez az elképzelés változik, és az „igaz ember” nem feltétlenül lesz szerencsés és boldog a földön. Jutalmát az Istentől nyeri el, nem a földön, hanem túlvilági életben. Ez azt jelenti, hogy feszültség van az emberi megítélés és az isteni jutalmazás között. Ezzel a szenvedő „igaz ember”-nek földi szemlélők által méltatlannak ítélt sorsával kell szembenéznie a bibliai könyv szerzőjének.

Hányatott földi sorsuk igazi jutalma az, hogy békességben vannak. Ez annak ellenére történik, hogy az emberek nem tartják őket szerencsésnek. A földi szenvedésüket Isten csak próbatételnek szánta.

Az emberi élet értelmének kérdésével mindegyikünknek szembe kell néznie. Először mások véleménye befolyásolja állásfoglalásunkat. Majd a filozófusok és költők, esetleg barátaink életszemlélete hat ránk. Amikor azonban az egyéni szenvedéssel és a földi halállal kell szembe-sülnünk, akkor arra kényszerülünk, hogy személyes állásfoglalásban fogalmazzuk meg az élet értelméről, az igazságosságról, a büntető vagy jutalmazó Istenről alkotott elképzeléseinket. Azt kell megtudnunk, hogy az Isten jutalmaz vagy büntet, elfogad vagy elvet bennünket.

Amennyiben a mi szemléletünk közelít az Isten gondolkodásához, akkor egyre jobban megértjük az értékek világát és azt is, hogy velük kapcsolatos állásfoglalások az életünket, a földi és túlvilági sorsunkat alakítják. Aki az Isten által nekünk adott értékrendet el tudja fogadni, az képes közel kerülni az Istenhez. Aki képtelen elfogadni, az egyre távolodik az Istentől, amely a földi halál közeledtével nagy feszültséget eredményez az életben. Az igaz emberek nemcsak Istennel, hanem egymással is lelki közösséget alkotnak. Bár a földi társadalomban ez az összetartozás nem mindig látszik, valójában ez köt össze bennünket egymással és az Istennel. Az Isten szeretetébe azok képesek eljutni, akik képesek voltak megérteni az ő szeretetét.